

ONDORIOAK

ELKARREKIN LAN EGIN BEHAR DUGU MUNDUAK ELIKAGAIAK EKOIZTEKO, KONTSUMITZEKO ETA HORIEI BURUZ PENTSATZEKO DUEN MODUA ALDATZEKO. ELIKADURA OSASUNGARRIAGO, JASANGARRIAGO ETA BEREZIAGO BATERANTZ ERAMANGO GAITUEN KULTURA-ALDAKETA BEHARREZKOA DA, ELIKAGAIEN SEGURTASUN-ESTANDARRAK MANTENDUZ.

Elikagaien segurtasuna hobetzen 20 urte baino gehiago eman ditugu, eta hona hemen lorpen nagusietako batzuk:

- Arrisku guztiak ebaluatzeko jakintza handiagoa, datu gehiago eta metodo bateratuagoak ditugu. Arriskuen ebaluazioa kualitatiboa izatetik kuantitatiboa izatera pasa da.
- Lehen sektorea elikagaien segurtasunarekin kontzientziatuago dago eta ustiapenak kudeatzeko praktikak hobetu dira (lorpen-adibide gisa, Euskadin tuberkulosia desagerrarazi da).
- Elikakatearen kontrol ofizialerako plan integral eta sendoa dago, ikuskapenak arriskuen arabera lehenesten dituena.
- Erakundeen eta elikagaiak ekoizten dituen sektorearen arteko lankidetzak nabarmenagoa da.
- Elikagaien kontrolerako metodo eta teknika azkarragoak eta sentikorragoak ditugu, askotan unean uneko informazioarekin.
- Arriskuak jakinarazteko paradigma aldatu da; orain jakintza zabaltzeko beste kanal arinago batzuk daude (sare sozialak, adibidez) eta gardentasun handiagoa.
- Elikadura hobetzeko ekimenak abian jarri dira (birformulazioak, nutrizio-etiketak, eskola-jantokietako programak, nutrizio-aholkua bateratzea, etab.), baina oraindik ez dira gehieneko pisuari eta obesitateari buruzko datuak leheneratu.

Nekazaritzako elikagaien sistema jasangarrietarako trantsizioa lortzeko, hauek dira **aldaketa-palanka nagusiak**:

- ***One Health*** ikuspegian aurrera egitea, animalien osasunaren eta giza osasunaren eta ingurumenaren arteko lotura kontuan hartuta.
- ***Ikerketa eta berrikuntza*** nekazaritza eta ekologian eta jasangarriagoak diren ekoizpen sistemetan, ekoizpen eraginkorra, errentagarria eta jasangarria lortzeko. **Teknologia** aplikatzea, adituen **ezagutzarekin** batera, ezinbestekoa da produktibitatea handitzeko. Halaber, elikagaien balio-katea **digitalizatzea**, kontsumitzaileek jasoko duten informazioa hobetzeko nahitaezko baldintza baita.

- **Lankidetza publiko-pribatua** ezinbestekoa da elikadura-arriskuen prebentzioan eta arazoen aurreko erantzun azkarrean aurrera egiten jarraitzeko. **Erakundeen arteko lankidetza** ere handitu behar da, elikakatearen zaintza eta kontrolari eusteko.
- Komunikazioak proaktiboak eta positiboak izan behar du, egiazko informazioarekin eta interesdun guztien artean lerrokatutako mezu argi eta zuzenekin. Beharrezkoa da herritarrei jakinarazteko modua hobetzea eta ezagutza hedatzea.
- Ezinbestekoa da **elikadura osasuntsu eta jasangarriagoa** lortzeko **kultura-aldaketa**, elikagai freskoetan, gertukoetan eta denboraldikoetan oinarrituta. Herritarrak inplikatu behar dira geroz eta arduratsuagoa izango den kontsumorako aldaketan, elikagaien kalitatea eta jatorria baloratuz eta kostu erreala arduratuz.
- Haurren obesitatea eta gehienezko pisua geldiarazteko, kontsumo-ohituren aldaketa hori etxeetan sustatu behar da, eta **elikadura osasuntsuaren** ekimenak sustatzen jarraitu behar da eskolako jantokietan, ostalaritzan, jatetxeetan eta elikadura-industrian.
- **Elikagaien xahuketaren aurka borrokatzen** jarraitu behar da, eta horretarako datu zehatzagoak behar dira, jakiteko non xahutzen den gehien eta arazoa geldiarazteko neurriak hartzeko.
- Funtsezkoa da elikagaien ekoizpen-sektoreari **duintasuna** ematea eta lanbidea erakargarriagoa egitea, **belaunaldi-erlebo**a behar delako.
- Beharrezkoa da **hirugarren herrialdeen inportazioei** begira kalitate- eta jasangarritasun-estandarrek ezartzea.

Hauek dira epe laburrean landu behar diren **arrisku berriak**:

- Mikrobioen aurkako erresistentziak.
- Ekonomia zirkularrarekin eta azpiproduktuen berrerabilerarekin lotutako arriskuak.
- Klima-aldaketarekin lotutako arriskuak (bektore berriak, plagak laboreetan, algak, etab.).
- Produktu gordinen kontsumoa (esne gordina, haragi eta arrain gordinak, etab.).
- Proteina-iturri berriak: intsektuak, onddoak...
- Elikadura-osagai berriak.
- Mikroplastikoak.